

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

SLUŽBA ZA TRANSPARENTNOST,
INTEGRITETO IN POLITIČNI SISTEM

Tržaška cesta 21, 1000 Ljubljana

T: 01 478 87 11

F: 01 478 86 51

E: gp.mnz@gov.si

www.mnz.gov.si

Urad Vlade RS za komuniciranje

predlagam.vladi@gov.si

gp.ukom@gov.si

Številka: 041-584/2014/2 (107-06)

Datum: 15. 10. 2014

Zadeva: Predlagam vladi.si predlog 6072-237: Uveljavitev večinskega volilnega sistema – ODGOVOR

Zveza: vaš dopis št. 092-237/2014/1 z dne 30. 9. 2014

V mnenje smo prejeli predlog uveljavitve večinskega volilnega sistema. Predlagatelj opozarja na težave pri sestavljanju koalicije po vsakokratnih volitvah, ki bi se po njegovem mnenju rešile z uveljavitvijo večinskega volilnega sistema. Predlagatelj navaja, da če bi večinski sistem obstajal že za letošnje predčasne volitve v državni zbor, bi bila vlada sestavljena zelo hitro, bila bi učinkovita in izbrana z voljo ljudstva.

Ministrstvo za javno upravo je pristojno za pripravo in tolmačenje Zakona o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06-uradno prečiščeno besedilo). V nadaljevanju vam podajamo kratko obrazložitev obstoječe ureditve in naše stališče do vašega predloga.

Volitve, na katerih volivci izbirajo svoje predstavnike, so pogoj za demokratično oblikovanje najpomembnejših državnih organov. Volilni sistem obsega določila o tem, kdo ima volilno pravico, kako so organizirane volitve, kako se delijo mandati, kako je zagotovljeno varstvo volilne pravice ipd. Vprašanje razdelitve mandatov je pomembno zlasti zato, ker je od načina razdelitve mandatov odvisna zastopanost strank v predstavniskem telesu, kar pa ima izredno pomemben vpliv na delovanje predstavnškega telesa in na politično življenje nasploh. Izhodišče za izbiro različnih meril je temeljno vprašanje, ali naj bodo poslanci v parlamentu odraz političnih pogledov in prepričanj vseh (ali skoraj vseh) volivcev ali pa zgolj večine volivcev.¹

Večinski volilni sistem

Za večinski sistem razdelitve mandatov je značilno, da se o kandidatih na volitvah odloča z večino. Pri tem sta znani dve osnovni različici večinskega sistema, in sicer sistem relativne večine (odloča večina tistih, ki so se udeležili volitev) in sistem absolutne večine (odloča več kot polovica volilnih upravičencev).

¹ I. Kaučič in F. Grad: Ustavna ureditev Slovenije, Ljubljana 2001, str. 226.

Najsplošnejša posledica uvedbe večinskega sistema je zmanjšanje števila političnih strank in ožjenje izbire volivcev med različnimi političnimi opcijami.² Večinski volilni sistem je uveljavljen v državah z dolgo demokratično tradicijo npr. ZDA in Velika Britanija. Kljub določenim pomanjkljivostim pa ohranja stabilen in pregleden politični sistem, v katerem prevladujeta dve oziroma največ tri politične stranke.

Proporcionalni volilni sistem

V nasprotju z večinskim sistemom proporcionalni sistem izhaja iz načela, da morajo dodeljeni predstavniški mandati ustrezati dobljenim glasovom na volitvah, kar naj bi zagotavljalo tudi, da so različni politični interesi oziroma stranke, ki jih predstavljajo, ustrezno predstavljeni v parlamentu.

V Evropi je zelo razširjen proporcionalni sistem. Že samo ime pove, da se glasovi porazdelijo sorazmerno med strankami, kar tudi omogoča ustrezno zastopnost političnih manjšin. V proporcionalnem sistemu običajno dobi sedeže v parlamentu večje število političnih strank. To lahko povzroča nestabilnost delovanja predstavniškega telesa. Zato je proporcionalni sistem pogosto korigiran tako, da ne dopusti dodelitve mandatov tistim listam, ki ne dosežejo določenega praga za vstop v parlament. Pri nas je to štiriodstotni volilni prag za vstop v državni zbor.

Proporcionalni sistem delitve mandatov v svoji najbolj čisti obliki pomeni, da lahko volivci izbirajo samo med listami kandidatov, ki so jih določile politične stranke. Mandati, ki jih pridobi stranka, se dodelijo kandidatom po vrstnem redu, kot so navedeni na listi, volivci pa na to nimajo nobenega vpliva. Takšno ureditev poznamo tudi pri nas, zato se na ministrstvu zavzemamo, da bi v naš volilni sistem uvedli možnost tako imenovanega preferenčnega glasovanja tudi pri volitvah v državni zbor. Bistvo takega načina glasovanja je v tem, da volivec sicer glasuje za stranko, vendar pa lahko odloča tudi o tem, katere osebe bodo izvoljene, če bo seveda stranka dobila dovolj glasov. Podlago za takšno ureditev daje tudi 80. člen Ustave RS, ki pravi, da se poslanci volijo po načelu sorazmernega predstavništva ob štiriodstotnem volilnem pragu za vstop v državni zbor, pri čemer imajo volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom. V primeru morebitne spremembe volilnega sistema (v smeri večinskega) bi bilo, glede na navedeno, predhodno praviloma potrebno spremeniti tudi ustavo.

Kot že navedeno se na ministrstvu zavzemamo predvsem za takšno spremembo zakonodaje, ki bi povečala vpliv volivcev na dodelitev mandatov kandidatom.

S spoštovanjem,

Pripravila:
Marina Rebec
svetovalka

mag. Mateja Prešern
vodja službe

POSLATI:

- naslovniku: po e-pošti

² Mnenje skupine glede vprašanj Komisije za volilni sistem in ustavne spremembe z dne 5.5.2000, http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/izbranZakonAkt?uid=C12565E2005ED694C12568E000438AD5&db=kon_akt&mandat=II&tip=doc